

Koulu uudistuu – uudistuuko aineenopettajien koulutus

Suomalaisten opettajien koulutuksesta kantavat päävastuun yliopistojen kasvatustieteelliset tiedekunnat ja niiden osana toimivat harjoittelukoulut. Opettajan ura on hyvä aloittaa kokeneiden kollegoiden ohjauksessa pienten ryhmien kanssa. Harjoittelukoulujen työrauha on usein myös aivan muuta kuin mitä opettajalla saattaa olla edessään esimerkiksi suurten kaupunkien lähiökouluissa. Jos ammattiin valmistuminen tapahtuisi kovin vaativissa olosuhteissa, niin opettajapulamme olisi todennäköisesti nykyistä suurempi. Opettajakoulutusta ollaan parhaillaan uudistamassa ja tässä yhteydessä on mahdollista korjata koulutuksessa aikaisemmin ilmenneitä puutteita.

Perusedellytys aineenopettajan menestymiselle työssään on opetettavien aineiden hyvä hallinta. Opettajakoulutusta uudistettaessa tästä on jatkossakin syytä pitää kiinni. Mitkään pedagogiset temput eivät pelasta opettajaa silloin, kun oppilaat huomaavat, että opettaja ei hallitse asiaa, jota hän yrittää opettaa.

Historian ja yhteiskuntaopin opettajaksi valmistuvan täytyy kyetä selviytymään poliittisen, talous-, sosiaali- ja kulttuurihistorian opettamisesta. Yhteiskuntaopin opettamiseen kuuluu esimerkiksi valtio-oppia, sosiologiaa, sosiaalipolitiikkaa, kansantaloustiedettä ja oikeustiedettä. Haittaa ei ole myöskään viestinnän opinnoista tai yrittäjyyden tuntemisesta. Yhteiskunnallisten aineiden sisällöt muuttuvat niin nopeasti, että oppimateriaalit eivät tahdo pysyä perässä. Opettaja joutuu seuraamaan niin lehdistöä kuin sähköisiä viestimiä pitääkseen tietonsa ajan tasalla.

Vaatimustaso yksinomaan sisällöllisellä puolella on siis melkoinen ja sen lisäksi tulevat vielä aineiden taitotavoitteet. Valmistumassa olevan opettajan ei pidä kuitenkaan ahdistua, sillä ammattitaito karttuu vuosien myötä. Alalle hakeutuvan on kuitenkin syytä sisäistää elinikäisen oppimisen periaate ja käyttää hyväksi erilaiset jatko- ja täydennyskoulutusmahdollisuudet. Koulu-

tuksen ylläpitäjien on puolestaan osoitettava tähän kuuluvat resurssit.

Opetussuunnitelmien perusteet uudistettiin ja seuraavan lukuvuoden aikana valmistuvat koulukohtaiset opetussuunnitelmat. Opetussuunnitelmatyö on oleellinen osa opettajan työtä, mutta opettajan koulutukseen se ei näytä kuuluvan. Ei ihme, että opetussuunnitelmatyöhön suhtaudutaan opettajien keskuudessa välillä kovin nihkeästi. Opetussuunnitelma on kuitenkin normi, joka ohjaa opettajan työtä. Opetussuunnitelma on toisaalta opettajan juridinen selkänöja silloin kun tulee erimielisyyksiä esimerkiksi oppilaiden tai heidän huoltajiensa kanssa. Opettajakoulutukseen tuleekin sisällyttää aikaisempaa enemmän opetussuunnitelmallista työskentelyä.

Vielä kymmenen vuotta sitten tilanne saattoi olla faktisesti niin, että opetussuunnitelmat olivat olemassa kansiossa, jota kukaan ei koskaan avannut. Joku koiranleuka sanoi jopa, että varmin paikka säilyttää 500 markan seteli oli laittaa se koulukohtaisen opetussuunnitelman väliin. Nyt tilanne tulee muuttumaan, sillä koulukohtaiset opetussuunnitelmat tulevat jokaisen huoltajan luettavaksi koulujen omien kotisivujen kautta. Uskon, että tämä lähentää osaltaan kodin ja koulun yhteistyötä ja lisää keskustelua vanhempien ja opettajien välillä.

Opettajan työ on muuttunut monella tavalla aikaisempaa haastavammaksi. Kun alussa puhuin vaativissa lähiökouluissa työskentelystä, en tehnyt sitä siksi, että haluaisin leimata mitään kouluja millään tavalla. Sellaisissa kouluissa, joissa oppilasaines on hyvin heterogeeninen ja vaativa, on opettajien ryhmähenki ja yhteisöllisyys koulun keskeisin voimavara. Hyvä työyhteisö kykenee ratkaisemaan monenlaiset eteen tulevat haasteet yhdessä.

Vasta valmistuneet opettajat ovat kertoneet, että opetusharjoittelijan on edelleen vaikeaa päästä tutustumaan opetta-jainhuoneen arkeen. Ymmärrän kyllä, että harjoittelijoita on paljon ja kyseessä on myös käytännön on-

gelma. Opetusharjoittelijoiden ammatillisen kehittymisen kannalta olisi kuitenkin tärkeää, että he voisivat osallistua opettajakokouksiin ja tutustua oppilashuollon toimintaan. Tämä voitaisiin järjestää esimerkiksi osana kenttäkouluissa tapahtuvaa harjoittelua.

Opettajakoulutusta uudistettaessa on pidettävä huolta siitä, että kasvatustieteen ja aineenopetuksen välinen tasapaino säilyy. Luokanopettajakoulutus on hyvää ja laadukasta ja luokanopettajat tekevät erinomaista työtä omalla sarallaan. Perus-

opetuksessa on kuitenkin tulevaisuudessakin oltava tilaa omat oppiaineensa erinomaisesti hallitseville aineenopettajille.

HARRI RINTA-AHO
puheenjohtaja

Förbundsnytt

Världen förändras, och det är historielärarens privilegium att få följa med utvecklingen och försöka förklara den för följande generationer. I vår närhet förändrades en hel del den första maj när bl.a. Estland blev medlem i EU. Veckoslutet innan samlades ett drygt trettiotal historielärare från Finland och Estland till De första finländsk-estniska historielärardagarna i Nurmijärvi. Under veckoslutet diskuterades finlandiseringen av Finland genom ett föredrag av professor Henrik Meinander och sovjetiseringen av Estland av Olaf Mertelsmann från universitetet i Dorpat. Det sistnämnda ämnet är i mitt tycke något som förtjänar att studeras i finländska skolor – men handen på hjärtat, hur ingående undervisar vi om de baltiska folkens situation under tiden efter andra världskriget?

En glädjande stor andel av de finländska deltagarna i seminariet, som understöddes av Svenska kulturfonden, var lärare i finlandssvenska skolor. Avsikten är att historielärardagarna skall bli regelbundet återkommande. Det synnerligen aktiva estniska historielärförbundet planerar en fortsättningen hösten 2005.

I Sverige arrangeras de sedvanliga De Svenska Historiedagarna denna sommar i Sundsvall mellan den 17 och 19 september. Program finns på hemsidan www.dsh.se. Under dagarna diskuteras bl.a. historieundervisningens villkor i den svenska gymnasieskolan.

Här hos oss pågår läroplansarbetet för fullt. I gymnasiet står lärarna och skolorna inför dels den intressanta utmaningen med ämnesrealen i såväl historia som samhällslära. Under våren har ju studentexamensreformen diskuterats i högljudda ordalag. Vi kan väl också konstatera att den planerade reformen ger möjlighet till en ordentlig förstärkning av våra realämnen i jämförelse med den nu så språkbetonade studentexamen. Samhällslärens roll, och speciellt kursernas placering rent tidsmässigt, fordrar nog en hel del eftertanke!

Väggkost på vägen erbjuder ju förbundets läroplanskurs i Helsingfors i början av juni. Så kommer vi ju ihåg att pricka in den 14 september 2004 i vår kalender för utrikesministeriets svenskspråkiga Europaskolningstillfälle i Borgå. Och förbundets höstdag med årsmöte i Helsingfors den 9 oktober. Vårdagarna år 2005 arrangeras i Seinäjoki 19-20.3, på hemmaplan för våra svenskspråkiga kolleger i Österbotten.

Får avslutningsvis önska alla kolleger en skön och avkopplande sommar!

STURE